

**Основні висновки
до доопрацьованого проекту Закону України «Про прокуратуру»
прийнятого комітетом Верховної Ради України з питань законодавчого
забезпечення правоохоронної діяльності 4 червня 2014 року¹**

Підготовку проекту закону про прокуратуру для його прийняття Верховною Радою України можна тільки вітати. Законопроект, який доопрацьований на базі проекту Закону прийнятого в першому читанні у листопаді 2013 року, є важливим кроком вперед і є прогресивним актом у порівнянні з чинним законодавством, оскільки він виключає функцію загального нагляду з ряду функцій прокуратури та звужує функцію представництва інтересів громадянина або держави в суді до конкретних категорій справ, передбачає розширення принципів роботи прокуратури і впроваджує механізми з метою забезпечення самоврядування в системі прокуратури, встановлює основу і конкретні критерії для прозорого процесу призначення прокурорів, передбачає підстави і більш досконалі процедури для вжиття заходів дисциплінарного характеру щодо прокурорів.

Остання редакція проекту Закону, схвалена профільним парламентським комітетом у другому читанні, включає в себе більшість ключових рекомендацій Ради Європи, викладених у Спільному висновку Директорату з прав людини і Венеціанської комісії 2013 року (далі – Спільний висновок) і таким чином, зменшує занепокоєння, які стосувалися повноважень прокурора в межах здійснення функції представництва інтересів громадянина або держави в суді, зокрема через зменшення обсягу та видалення широких повноважень, які нагадували залишкові елементи функції загального нагляду. Крім того, відповідно до рекомендацій Спільного висновку у законопроекті посилено гарантії забезпечення незалежності окремих прокурорів. Визначена роль Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії у процесі призначення та звільнення з посади Генерального прокурора, проте рекомендаційний характер рішення цього органу повинен бути чітко зазначений в проекті.

Остаточне подолання деяких проблемних моментів, що залишаються, повинно бути здійснено через внесення швидких змін до Конституції України, що забезпечить повне втілення рекомендацій

¹ Даний документ є перекладом з англ. на укр. мову. мовою. У разі виникнення розбіжностей щодо тлумачення цього документа, переважну силу має оригінальний текст англійською мовою.

Ради Європи, в тому числі обмеження функцій прокуратури рамками кримінальної юстиції, усунення ролі Вищої ради юстиції у процесі здійснення дисциплінарних проваджень щодо прокурорів, забезпечення додаткових гарантій незалежності Генерального прокурора, включаючи питання строку його/її перебування на посаді, процедур призначення та звільнення. Проте, процес підготовки та внесення змін до Конституції не повинен перешкоджати прийняттю нового Закону про прокуратуру, так як у перехідних положеннях Закону можна забезпечити тимчасові рішення в очікуванні прийняття конституційних змін.

У порівнянні з проектом, прийнятому у першому читанні, у доопрацьований проект Закону були внесені деякі нові положення. Видається, що ці додаткові елементи не були введені у відповідь на конкретні рекомендації Ради Європи. Наприклад, нові положення включають у себе створення спеціальної прокуратури в рамках системи органів прокуратури та передбачають механізм проведення перевірок прокурорів на добросовісність. Ці кроки не викликають концептуальних заперечень, але вимагають додаткового розгляду і кращого формулювання, а також передбачення додаткових гарантій для забезпечення незалежності та належного функціонування запропонованих механізмів відповідно до стандартів Європейської конвенції з прав людини. Більш комплексно потрібно підійти до формулювання положень, що стосуються провокації хабара, аби гарантувати, що такі положення не суперечать праву на справедливий суд. Окрім того, деякі із запропонованих нововведень, такі як створення Державної адміністрації правосуддя та Національної школи правосуддя, повинні бути врегульовані в більш ширшому контексті реформування системи правосуддя, з метою забезпечення узгодженості між різними аспектами реформи. У зв'язку з цим було б бажано вдосконалити формулювання цих положень, якщо це можна зробити достатньо швидко, щоби не затримувати прийняття закону, або ж адресувати вирішення цих питань після прийняття Закону.

Важливо не відкладати процес прийняття Закону України «Про прокуратуру» і реформи органів прокуратури. Якнайшвидше прийняття Закону є необхідною умовою для початку довгоочікуваної глибинної реформи прокуратури в Україні, який прокладе шлях для перетворення органів прокуратури сьогоденного типу в сучасну систему прокуратури, що відповідатиме європейським стандартам.